

ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU NA ÚSEKU VYUŽÍVANIA METÓD POLICAJNEJ VEREJNO PORIADKOVEJ ČINNOSTI ELIMINUJÚCICH POLICAJNE RELEVANTNÉ UDALOSTÍ CHARAKTERU HROMADNÉHO NARUŠENIA VEREJNÉHO PORIADKU

Boris Löffler, David Zámek

Úvod

Zámerom autorov vedeckej štúdie pod názvom „analýza súčasného stavu na úseku využívania metód policajnej verejno poriadkovej činnosti eliminujúcich policajne relevantné udalosti charakteru hromadného narušenia verejného poriadku“ ktorá je súčasťou *Výskumu č. 130 Metenko Jozef, Metódy výskumu a vývoja policajných činností.*, bolo ozrejniť čitateľom podstatu policajno bezpečnostných aktivít charakterizovaných ako metódy policajnej verejno poriadkovej činnosti. Využívanie predmetných metód pri potláčaní negatívneho fenoménu dnešnej modernej globálnej rizikovej spoločnosti, ktorým je hromadné narušenie verejného poriadku, má v procese boja s týmto javom svoju nezastupiteľnú a nenahraditeľnú úlohu. Jej podstata spočíva vo využití dostatočne ráznych, avšak zákonných policajno bezpečnostných činností smerujúcich buď k úplnej eliminácii tohto javu resp. k minimalizovaniu negatívnych dôsledkov jeho pôsobenia.

Každá policajno bezpečnostná činnosť verejno-poriadkovú činnosť nevynímajúc, priamo závisí od schopnosti výberu vhodnej metódy, prostredníctvom ktorej policajný poriadkový orgán pôsobí navonok do prostredia pri plnení bezpečnostných úloh a eliminácii kriminality. Metóda aplikovaná prostredníctvom činnosti služby poriadkovej polície tvorí vnútornú náplň tvoriacu obsah vykonávaných organizačno-taktických foriem činnosti, prostredníctvom ktorých je zvyčajne prezentovaná smerom ku konkrétnym adresátom. Každá metóda činnosti má teda konkrétnu formu realizácie, ktorou sa prejavuje navonok a ktorá má povahu služobnej činnosti alebo služobného zákroku a súčasne vyjadruje i obsah činnosti alebo služobného zákroku. Zároveň vyjadruje i obsah činnosti pri ochrane verejného poriadku a v boji s protiprávnou činnosťou¹.

Pod termínom *metóda v najvšeobecnejšom zmysle* rozumieme spôsob postupu dosiahnutia vytýčeného cieľa, činnosť, ktorá je určitým spôsobom usporiadaná alebo tiež súhrn postupov a operácií praktického či teoretického osvojenia skutočností, ktoré sú podriadené riešeniu určitej úlohy.² Iní autori zasa chápu metódu ako jav zložitej štruktúry, ktorý zahŕňa niekoľko čiastkových postupov, operácií resp. prístup k objektu či ako všeobecný proces poznania, cestu smerujúcu k stanovenému cieľu. Vo všetkých významoch však možno jednotne konštatovať, že termín metóda predstavuje systém čiastkových operácií

¹ CHOMA, P. Poriadková činnosť polície, III diel, ISBN 80-88751-69-1, s. 33

² BERŽI, L. Teória policajno-bezpečnostných služieb, všeobecná časť, Bratislava 1996 ISBN 80-88751-93-4, s. 73,

či postupov, ktoré predstavujú subjektívny prístup k objektu a predstavuje určitý proces či už poznávacej alebo praktickej činnosti³.

Metóda v policajno-bezpečnostnej činnosti predstavuje systém krokov, operácií, techník a postupov, ktorými policajno-bezpečnostný subjekt prostredníctvom jednotlivých foriem činnosti pôsobí na objekt záujmu a dosahuje pozitívny stav pri plnení bezpečnostných cieľov v boji s protiprávnou činnosťou.

Základnú systematiku metód v policajno-bezpečnostnej činnosti tvoria:

- **najvšeobecnejšie metódy**- tieto sú použiteľné v akejkoľvek oblasti ľudského poznania. Do tejto skupiny patria napríklad metódy filozofické, gnozeologické.
- **všeobecné metódy**- medzi všeobecné metódy môžeme zaradiť predstavivosť, intuíciu, pozorovanie, popisovanie, meranie, porovnávanie, analógiu, experimentovanie, modelovanie, štatistiku a pod.
- **špecifické metódy**- tieto sú príznačné pre činnosť policajno-poriadkových orgánov a do tejto skupiny patrí napríklad prieskum, anketovanie, expertízne hodnotenie, ďalej metódy operatívno-pátracej či dopravnobezpečnostnej, ako i **verejno-poriadkovej činnosti**.⁴

V praktickej rovine sú pre činnosť orgánov vykonávajúcich policajnú verejno-poriadkovú činnosť charakteristické najmä:

- **preventívna metóda** policajnej verejno-poriadkovej činnosti,
- **represívna metóda** policajnej verejno-poriadkovej činnosti.

V poslednej dobe však silnejú hlasy prezentujúce názor existencie i tretej metódy, ktorá má tvoriť akýsi medzičlánok vyplňajúci istý diskutabilný, prelínajúci sa priestor medzi preventívnou a represívnou metódou policajnej verejno-poriadkovej činnosti. Ide o **metódu profylaktickej** policajnej verejno-poriadkovej činnosti.

Uvedená kategorizácia metód činnosti policajných poriadkových orgánov ako celok predstavuje **systém metód**⁵. Tento systém tvorený jednotlivými prvkami (metódami) smeruje k optimálnemu dosiahnutiu stanoveného cieľa a efektívnemu plneniu úloh policajných poriadkových orgánov v konkrétnych oblastiach ich pôsobnosti. Jednotlivé metódy tvoriace systém metód policajnej verejno-poriadkovej činnosti sa pri praktickom výkone ich realizácie navzájom **prelínajú**.

Preventívna metóda policajnej verejno-poriadkovej činnosti

Prevenčia je vo všeobecnej rovine definovaná ako cieľavedomé, plánovité, koordinované a komplexné pôsobenie na príčiny a podmienky, ktoré vyvolávajú alebo umožňujú kriminalitu alebo inú protispoločenskú činnosť, s cieľom ich predchádzania, potlačania a zamedzovania.⁶

Kriminalitou v tomto kontexte rozumieme konanie, ktoré je trestným činom a inou protispoločenskou činnosťou, ktoré je priestupkom či iným správnym deliktom ako

³ BERŽI, L. Teória policajno-bezpečnostných služieb, všeobecná časť, Bratislava 1996, ISBN 80-88751-93-4, s. 81

⁴ BERŽI, L. Teória policajno-bezpečnostných služieb, všeobecná časť, Bratislava 1996, ISBN 80-88751-93-4, s. 83,

⁵ METEŇKO, Jozef Vzťah kriminalistiky k policajným vedám z hľadiska ich predmetu a metód / Jozef Meteňko. In: Kriminalistika : čtvrtletník pro kriminalistickou teorii a praxi. Roč.38, č.3 (2005), s. 243-250

⁶ FIRSTOVÁ, J. *Policejní prevence v České republice se zaměřením na sociálně patologické jevy mládeže*. In: *Prevenčia kriminality – výzva spoločnosti - zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Bratislava: APZ v Bratislave, 2013, s. 18-20. ISBN 978-80-8054-564-2.

i iné konanie, ktoré síce nie je priestupkom alebo iným správnym deliktom, ale pôsobí negatívne v spoločnosti.⁷

Subjektmi prevencie kriminality sú orgány, organizácie a inštitúcie, ktoré sú realizátormi preventívnych aktivít. Medzi tieto patrí i Policajný zbor. ***Policajný zbor plní úlohy na úseku prevencie v rozsahu pôsobnosti ustanovenej zákonom.***⁸ Jeho úlohou ako jedného zo subjektov je iniciovať, realizovať a monitorovať v rámci svojej pôsobnosti tvorbu opatrení na odstraňovanie príčin a podmienok, ktoré vyvolávajú alebo umožňujú páchať kriminalitu a inú protispoločenskú činnosť, s cieľom ich predchádzania, potlačania a zamedzovania. Súčasne v rámci svojej pôsobnosti zabezpečujú najmä dostatočné finančné, materiálne a technické prostriedky na výkon preventívnych aktivít.⁹

Preventívnu policajnou verejno-poriadkovou činnosťou rozumieme súhrn systematicky a cielene realizovaných činností, operácií a techník orgánu ochrany verejného poriadku smerujúcich k eliminácii príčin a podmienok policajne relevantných udalostí.

Základné črty preventívnej policajnej verejno-poriadkovej činnosti sú:

- primárnosť jej postavenia v hierarchii metód (dominantné postavenie medzi ostatnými metódami policajnej verejno-poriadkovej činnosti),
- pôsobenie na príčiny a podmienky vzniku negatívneho následku,
- absencia bezprostredného ohrozenia (realizuje sa v čase, kedy má hroziace nebezpečenstvo ešte len hypotetický charakter, je predpokladané, avšak reálne vzdialené),
- tvoria ju opatrenia ochranného charakteru,
- škodlivý následok nenastal.

Pokiaľ má byť preventívna policajná verejno-poriadkovej činnosť úspešná, musí vychádzať z určitých zásad. Tieto zásady podmieňujú jej efektívnosť vo všetkých oblastiach jej realizácie. Medzi ***nosné zásady*** jej realizácie patria:

- ***zásada oficiality-*** v zmysle tejto zásady je činnosť Policajného zboru stanovená zákonom a vykonáva sa výlučne v jeho medziach a rozsahu,
- ***zásada komplexnosti*** pokrytia celého spektra zastrešovanej problematiky a účelného využitia dostupných preventívnych prostriedkov, ktoré sa musia navzájom dopĺňať, podporovať a umocňovať tak efektívnosť vzájomného pôsobenia v prospech výsledného cieľa,
- ***zásada sústavnosti-*** táto zásada v sebe odráža nutnosť neustáleho periodicky (sezónne) sa opakujúceho preventívneho pôsobenia na cieľové objekty, ktoré sú predmetom nášho záujmu až do doby, kedy preukázateľne nebude hroziť ani hypotetická možnosť ohrozenia objektu,
- ***zásada koordinácie spoločného výkonu prevencie-*** pri tejto zásade sa zvyrazňuje potreba komplexného a koordinovaného riešenia úloh prevencie kriminality štátnymi orgánmi a orgánmi samosprávy s väzbou na mimovládne organizácie, vzdelávacie a vedecké ustanovizne,
- ***zásada aktualizácie a objektivizácie aktivít*** prevencie kriminality, ktorá sa opiera o aktuálny stav vývoja kriminality, o materiálne, ekonomické a personálne podmienky, za akých je prevencia kriminality zabezpečovaná,
- ***zásada plánovitosti a cielenosti aktivít*** prevencie kriminality, odzrkadľuje aktivity, ktoré reagujú na potreby verejnosti, pričom ťažisko realizácie prevencie kriminality je

⁷ Čl.1 § 3 Zákona č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti

⁸ §2 ods. 3 Zákona o Policajnom zbore 171/1993 Z. z.

⁹ Stratégia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v SR na roky 2012-2015

položené na praktickú úroveň, opierajúcu sa o medzinárodné skúsenosti a spoluprácu subjektov prevencie kriminality na medzinárodnej a vnútroštátnej úrovni,

- **zásada jednoty metód**- obsahovou náplňou tejto zásady je dosiahnutie kontroly kriminality a inej protispoločenskej činnosti prostredníctvom komplementárneho súboru represívnych, profylaktických a preventívnych prostriedkov,¹⁰
- **zásada spätnej väzby**- táto zásada v sebe zahŕňa schopnosť subjektu realizátora objektívne vyhodnotiť spätno-väzobné informácie, v ktorých sa odzrkadľuje reálny obraz úspešnosti a efektivity ním realizovaných aktivít a ich následné operatívne pretransformovanie do procesu organizovania a riadenia následných aktivít ¹¹

Proces realizácie preventívnej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti sa odráža v niekoľkých fázach, v rámci ktorých je obsiahnutý komplexný priebeh ich aplikácie do empirickej podoby. Ide o **fázy procesu realizácie preventívnej metódy** policajnej verejno-poriadkovej činnosti:

- **fáza zhromažďovania, spracovávania, analýzy a vyhodnotenia získaných informácií** protispoločenskej činnosti spadajúcej do pôsobnosti služby poriadkovej polície.
- **fáza prijatia rozhodnutia**
- **fáza kontroly**

Realizácia priamej a aktívnej preventívnej policajnej verejno-poriadkovej činnosti v smere navonok prostredníctvom jednotlivých foriem činnosti sa môže uskutočňovať v rôznych formách, podobách. Nesmierne dôležitú rolu pri jej výkone zohrávajú schopnosti a spôsobilosti jej realizátora. Ide o schopnosť realizátora (v rámci Obvodného oddelenia PZ najčastejšie referenta s územnou a objektovou zodpovednosťou, staršieho referenta špecialistu pre prácu v komunitách či iného určeného pracovníka) na základe analýzy dostupných interných a externých informácií a miestnej a osobnej znalosti objektívne vyhodnotiť stav a úroveň bezpečnostnej situácie v jemu zverenom teritóriu a následné vhodné určenie adresátov ním vykonávaných preventívnych aktivít, ako i miesta a času a samotného obsahu jeho preventívnych aktivít. Samotná realizačná podoba preventívnej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti môže mať potom charakter opatrení rôzneho druhu:

1. **Preventívno-technické opatrenia**
2. **Preventívno-taktické opatrenia**
3. **Administratívno-preventívne opatrenia**
4. **Opatrenia na báze rozvíjania efektívnej spolupráce**
5. **Výchovno-propagačné a osvetové opatrenia**

Realizačná podoba opatrení tohto druhu môže mať rôznu podobu, v rámci ktorej sa uskutočňuje pôsobenie na verejnosť či konkrétnych špecifických adresátov. Najčastejšie však majú tieto **výchovno-presvedčovacie aktivity** podobu **prednášok, besied, rozhovorov, pohovorov, diskusií, aktívov a pod.**, ktorými sú prezentované v podmienkach Policajného zboru smerom ku vybraným adresátom vo forme **projektov**, v ktorých sú obsiahnuté a detailne špecifikované konkrétne problematické oblasti, na ktoré je potrebné vo zvýšenej miere koncentrovať pozornosť jednotlivých adresátov.

Pri výkone aktivít výchovno-osvetového a propagačného charakteru treba vychádzať z faktu, že ide o aktivity nesmierne dôležité, nakoľko sa pôsobí na väčšie skupiny adresátov, nezriedka i na skupiny masového charakteru. Preto je zrejmé, že samotným realizátorom týchto aktivít musí byť subjekt vysoko fundovaný v predmetnej oblasti, skúsený, odborne

¹⁰ Stratégia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v SR na roky 2012-2015

¹¹ Napríklad overenie pravdivosti relevantných informácií získaných pomocou informačných bezpečnostných technológií.

zdatný, komunikatívny a vysoko empatický, ktorý dokáže správne zvoliť jednak formálnu ako i obsahovú štruktúru vykonávaných aktivít, ktorou si dokáže získať pozornosť a dôveru adresátov, ktorým dokáže v primeranej podobe objasniť podstatu a závažnosť hroziaceho nebezpečenstva a následne navrhnúť reálne možné spôsoby konania a postupy pri riešení reálne vzniknutých situácií.

Veľmi dôležitú úlohu v úspešnosti realizácie preventívnej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti zohráva prístup realizátora a jeho schopnosť získať si dôveru u cieľovej skupiny adresátov, ku ktorým realizácia preventívnych aktivít smeruje. Nevhodne zvolený prístup, či v nadväznosti na obsahovú stránku alebo formu prezentácie, môže odradiť adresátov a naopak vhodne zvolený prístup i forma a obsah realizácie môže mať za následok vyvolanie živého záujmu adresátov a tým v konečnom dôsledku i pozitívny vplyv na vývoj bezpečnostnej situácie.

Represívna metóda policajnej verejno-poriadkovej činnosti

Na základe vyššie uvedených faktov sa domnievame, že možno s istotou konštatovať fakt, že *nosnou a východiskovou metódou pre činnosť policajných poriadkových orgánov by mala byť preventívna metóda policajnej verejno-poriadkovej činnosti*. Je však nespochybniteľnou skutočnosťou, že vzhľadom na rozsah a obsah problematik, ktoré v rámci svojej pôsobnosti zastrešuje služba poriadkovej polície, nie je reálne možné dosiahnuť želaný stav a úroveň na úseku ochrany verejného poriadku a boja s protiprávnou činnosťou výlučne touto metódou. Práve naopak celkový vývoj spoločnosti naznačuje, že je nevyhnutné cielene a zámerne rozvíjať i represívne opatrenia a postupy na úseku boja s protiprávnou činnosťou a dosahovaním želaného stavu v oblasti ochrany verejného poriadku.

Represívne opatrenia ako také v sebe obsahujú široké spektrum aktivít a činností, prostredníctvom ktorých dokáže policajný poriadkový orgán dosahovať vytýčené ciele. Vzhľadom na skutočnosť, že pri realizácii represívnej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti *dochádza k bezprostredným zásahom či obmedzeniam základných ľudských práv a slobôd*, je potrebné represívnej metóde policajnej verejno-poriadkovej činnosti venovať náležitú pozornosť.

Akýkoľvek zásah do základných ľudských práv a slobôd musí orgán verejnej moci vykonávať výlučne v súlade so zákonom a v medziach, ktoré zákon stanovuje. Použitie represívnych opatrení orgánom na to splnomocneným nemôže byť za žiadnych okolností samoučelné. Jeho zmyslom má byť výlučne zabránenie ďalšieho ohrozovania či porušovania chránených záujmov s cieľom obnoviť požadovaný právny stav v jednotlivých oblastiach ochrany verejného poriadku.

V podmienkach, v ktorých realizuje svoju pôsobnosť Policajný zbor, má charakter jeho represívneho pôsobenia formu *donútenia*. Donútenie vzhľadom na vyššie uvedený fakt, že vždy predstavuje výrazný zásah do práv a slobôd občana, musí byť vykonávané na základe presne zadaných podmienok. Obsahom týchto *podmienok* sú nasledovné skutočnosti:

- zásadnou podmienkou je dodržanie princípu subsidiarity represie, to znamená, že represívnu metódu možno použiť len vtedy, ak realizácia preventívnej, resp. profylaktickej metódy nespĺnila svoj účel,
- donútenie možno realizovať až vtedy, keď došlo k porušeniu zákonom stanovenej povinnosti,
- donútenie môžu realizovať výlučne orgány k tomu splnomocnené zákonom,
- forma donútenia, jeho obsah a prostriedky sú taktiež striktné definované zákonom,
- pri realizácii donútenia treba rešpektovať princíp primeranosti použitia prostriedkov a rozsahu jeho realizácie.

Samotná podoba realizácie donútenia v rámci policajnej verejno-poriadkovej činnosti môže mať charakter *hrozby donútenia* alebo *faktického donútenia*. Zatiaľ čo v prvom prípade ide o možnosť použiť donútenie, v druhom prípade ide už o praktické uplatnenie donútenia ako takého¹².

Z hľadiska kategorizácie jednotlivých *druhov donútenia* môžeme teda hovoriť o:

- *nepriamom donútení,*
- *priamom donútení.*

V praktickej rovine výkonu policajnej verejno-poriadkovej činnosti majú obe tieto formy donútenia spravidla charakter služobného zákroku správnej povahy alebo úkonu trestno-procesného podľa toho, či vychádzajú vo svojej podstate z noriem správneho, respektíve trestného práva.

Medzi *nepriame* formy donútenia zaradíme:

- *sankciu za priestupok*, ktorá spočíva v uložení blokovej pokuty, respektíve v spracovaní oznámenia príslušnému orgánu s návrhom na prejednanie priestupku.
- *poriadkovú pokutu* môžu príslušníci služby poriadkovej polície uplatniť v prípadoch, keď títo vystupujú ako policajné orgány v zmysle trestného poriadku. Jej uloženie sa konkrétne osoba v prípravnom konaní môže donútiť k uposlúchnutiu príkazu, respektíve k slušnému správaniu. Ide o výzvy a pokyny podľa trestného poriadku.

Priame formy donútenia predstavujú formy konania príslušníkov služby poriadkovej polície, ktoré umožňujú priamo konkrétnu osobu donútiť k plneniu určitej povinnosti alebo jej zabrániť v protiprávnom konaní (donútiť konkrétnu osobu k dodržiavaniu verejného poriadku v danom čase na danom mieste, zabrániť narušovaniu verejného poriadku a verejný poriadok obnoviť na požadovanú úroveň a pod.)¹³

Priame donútenie v činnosti služby poriadkovej polície má najčastejšie podobu:

- predvedenia osoby, zaistenia osoby, zaistenia veci (v zmysle § 17b, § 19, § 21 Zákona 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore),
- zadržania a obmedzenia osobnej slobody (v zmysle Trestného Poriadku),
- použitia donucovacích prostriedkov (v zmysle Zákona o PZ),
- služobného zákroku k zabezpečeniu požadovanej úrovne verejného poriadku a to či už za štandardných okolností alebo pri hromadnom narušení verejného poriadku (v zmysle Zákona o PZ),
- služobného zákroku pri poskytovaní ochrany osobám povereným výkonom rozhodnutia príslušného orgánu (realizuje sa v podobe výkonu policajnej asistencie (v zmysle Zákona o PZ).

Prostriedky, ktoré policajný poriadkový orgán používa pri plnení úloh na úseku ochrany verejného poriadku a vnútornej bezpečnosti a v boji s protiprávnou činnosťou sú prostriedky *právne a technické*.

Právne prostriedky delíme na prostriedky *správno-právne* a *trestno-procesné*. Pri správno-právnych prostriedkoch máme na mysli najmä jednotlivé oprávnenia k použitiu donucovacích prostriedkov v zmysle zákona o Policajnom zbore. Trestno-procesné majú charakter prostriedkov využívaných príslušníkmi služby poriadkovej polície vystupujúcich v postavení orgánov činných v trestnom konaní.

¹² V praktickej rovine môže ísť o použitie hmatov a chvatov sebaobrany či pút proti páchatelovi, ktorý kladie aktívny odpor pri predvádzaní na útvar PZ

¹³ CHOMA, P. Poriadková činnosť polície III diel, ISBN 80-88751-69-1, s.. 70-73

Technické prostriedky v oblasti realizácie donútenia rozumieme najmä **jednotlivé donucovacie prostriedky** umožňujúce dôslednú realizáciu právnych prostriedkov či foriem priameho donútenia vôbec¹⁴.

Komparáciou akceptácie preventívnej a represívnej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti u verejnosti, celkom istotne možno konštatovať, že s pozitívnejšou odozvou by sme sa stretli pri metóde preventívnej. Je však potrebné zdôrazniť, že Policajný zbor musí, ak je to potrebné, v zmysle zákona na odstránenie vzniknutého protiprávneho stavu konať i spôsobom represívnym i napriek tomu, že sa jedná v prevažnej väčšine prípadov o konania u verejnosti nepopulárne i keď sa koná v jej prospech a v jej záujme. Spôsob, obsah, rozsah a forma použitého donútenia musí byť preto v absolútnom súlade so zákonnou úpravou a tým, čo široká verejnosť od Policajného zboru ako zástupcu štátu pri hájení ich záujmov očakáva (súlad s verejnou mienkou). Nevhodným spôsobom realizované či dokonca nezákonné použitie donútenie najmä v jeho priamej podobe môže v konečnom dôsledku vzbudiť negatívne odozvy v očiach verejnosti, čo sa v konečnom dôsledku môže odzrkadliť i na dôveryhodnosti Policajného zboru a jeho postavení v spoločnosti. Oblasť realizácie priameho donútenia pri výkone služobných zákrokov preto spadá medzi najrizikovejšie spôsoby realizácie pôsobnosti policajných poriadkových orgánov. Vyžaduje si veľmi dôsledný prístup zo strany realizátora, ktorý musí dokázať objektívne zhodnotiť vzniknutú situáciu. Na základe **správnej úvahy** rozhodnúť o spôsobe, rozsahu a forme použitého donútenia tak, aby dodržal zásadu zákonnosti a primeranosti, pričom však nesmie opomenúť i fakt, že ráznosť a dôslednosť realizácie donútenia vytvára v konečnom dôsledku pozitívny či negatívny obraz o schopnostiach a spôsobilostiach príslušného realizátora dosiahnuť želaný stav pri výkone služobnej činnosti či služobného zákroku. Tento fakt je o to dôležitejší, že policajné poriadkové orgány vykonávajú takmer všetku svoju činnosť i pri výkone represívnej metódy policajnej verejno-poriadkovej činnosti v zmysle princípu verejnosti a transparentnosti, čo má za následok tú skutočnosť, že verejnosť má možnosť hodnotiť priebeh i výsledok ním realizovaných represívnych úkonov priamo pri ich realizácii a vytvoriť si tak úsudok o schopnostiach konajúceho policajta.

Zastávame názor, že vývojové trendy v spoločnosti odôvodňujú vyvodenie záveru, že Policajný zbor ako orgán štátnej moci musí disponovať zákonnou možnosťou dostatočne rázne a účinne zakročiť a zjednať nápravu, ak sú porušované ľudské práva a slobody, ak je páchaná protiprávna činnosť, či ak je narušovaný verejný poriadok a to i napriek tomu, že pri tom dochádza k obmedzovaniu práv a slobôd osôb, ktoré sa takýchto konaní dopustili¹⁵.

Profylaktická metóda policajnej verejno-poriadkovej činnosti

Autori (M. Cul'ba a M. Klačan) vyjadrujú pozitívny názor na skutočnosť týkajúcu sa existencie i tretej metódy, ktorá má tvoriť akýsi **medzičlánok** patriaci medzi preventívnu a represívnu metódou policajnej verejno-poriadkovej činnosti. Jedná sa o **metódu profylaktickej policajnej verejno-poriadkovej činnosti**, pričom navonok môže mať táto metóda rysy jednak preventívnej ako i represívnej metódy. V nasledujúcej časti sa pokúsime ozrejmiť podstatu profylaktických aktivít v oblasti policajnej verejno-poriadkovej činnosti.

¹⁴ CHOMA, P. Poriadková činnosť polície III diel, ISBN 80-88751-69-1, s. 69

¹⁵ TALLO.A., ZVALOVÁ A.. Analýza napadnutí verejných činiteľov – policajtov, Zborník z 13. Medzinárodného sympózia konaného dňa 8.9.2016 v rámci medzinárodného veľtrhu SECURITY Bratislava 2016 s.100

Medzi základné črty profylaktickej metódy patrí skutočnosť, že tak ako je tomu pri preventívnej metóde, i jej **cieľom je zabrániť vzniku nežiaduceho následku**. Čo sa týka rozdielných črt preventívnej a profylaktickej metódy, možno uviesť, že tieto spočívajú v najme v rozdielnosti charakteru policajno-bezpečnostnej situácie, v ktorej majú byť následne tieto metódy realizované. Tento fakt sa odráža prvotne v tzv. časovom faktore jej realizácie. Podstatou tohto tvrdenia je skutočnosť, že zatiaľ čo pri preventívnej metóde dochádza cielene a zámerne k pôsobeniu na príčiny a podmienky vzniku negatívneho následku **v čase, kedy je ich vznik ešte v štádiu vzdialeného predpokladu, čiže nebezpečenstvo je síce reálne možné, avšak z časového hľadiska je veľmi vzdialené**, pri profylaktickej metóde môžeme konštatovať, že ide o cieľavedomý a zámerný proces pôsobenia zo strany konajúcich subjektov, **zameraný na ovplyvnenie bezprostredne hroziaceho nebezpečenstva** vzniku škodlivého následku **v čase, kedy toto už reálne bezprostredne hrozí**.

Na celú vec je teda možné nazerať i z druhého uhla pohľadu, ktorý smeruje k zisteniu, že zatiaľ čo prvotne vzniká rozdiel z hľadiska **časového faktoru**, druhotne môžeme hovoriť o faktore **rozdielného objektu, na ktorý sa má pôsobiť**. Pri preventívnej metóde policajnej verejno-poriadkovej činnosti **pôsobíme na príčiny a podmienky vzniku škodlivého následku**. Zatiaľ čo pri profylaktickej metóde policajne verejno-poriadkovej činnosti pôsobíme **na bezprostredne hroziace nebezpečenstvo záujmu chráneného zákonom** a to tým, že musíme brániť záujmy chráneného objektu pred napadnutím zo strany bezprostredne útočiaceho subjektu. Niektorí autori hovoria i o obranných či dokonca obranno-záchranných opatreniach. Profylaktické opatrenia môžu mať podobu organizačno-taktických opatrení či technických opatrení¹⁶.

Ak by sme mali uvedené fakty preniesť do **praktickej roviny** výkonu policajnej verejno-poriadkovej činnosti, išlo by pravdepodobne o vykreslenie postupu síl policajného poriadkového orgánu a využitia jednotlivých prostriedkov v zmysle príslušných zákonných ustanovení na príkladoch praktickej realizácie policajnej verejno-poriadkovej činnosti. Pre názornosť možno podľa nás uviesť činnosť tzv. **antikonfliktných tímov, ktorých praktickú rovinnu pôsonosti ozrejmuje nižšie**

Ide o špeciálne školené a vycvičené tými policajtov uskutočňujúce svoje aktivity pri eliminácii vzniku hromadných narušení verejného poriadku davom a podobne. Ich podstata, ako sme už v jednej z predchádzajúcich kapitol uviedli, spočíva v cielenom a zámernom pôsobení na osoby zhromaždené v dave takým spôsobom, aby zabránili vzniku protiprávnych aktivít jednotlivcov v dave v oblasti hromadného narušovania verejného poriadku a páchania protiprávnej či protispoločenskej činnosti prostredníctvom davu. I toto je typický príklad konania policajno-bezpečnostného subjektu v situácii, kedy **bezprostredne hrozí nebezpečenstvo vzniku škodlivého následku** a príslušníci Policajného zboru cielene a zámerne pôsobia na konkrétne osoby v dave s cieľom ovplyvniť ich myslenie a konanie takým spôsobom, aby tieto osoby v konečnom dôsledku nepodľahli davovej psychóze a nezačali konať protiprávne, resp. ak už aj protiprávne konať začali, aby od takéhoto konania upustili a nepokračovali v ňom.¹⁷

Uvedené teoreticko spoločenské východiská metód policajnej verejno poriadkovej činnosti možno aplikovať na široké spektrum rôznorodých problémov, ktoré trápia našu

¹⁶ Ako príklad možno uviesť operatívne rozmiestnenie koordinátorov antikonfliktných tímov v dave optimálnym spôsobom zaručujúcim ich adekvátne pôsobenie proti možnému vzniku hromadného narušenia verejného poriadku či adekvátne rozmiestnenie či umiestnenie zábran ako i vodnej striekačky v čase kedy ich samotná prítomnosť odradí potencionálnych narušiteľov verejného poriadku od ďalšieho protiprávneho či protispoločenského konania a pôsobenia.

¹⁷ MACEK, P. a kol. Pořádková činnost policie, obecná část, druhé upravené vydání, Praha 2008, ISBN 978-80-86477-45-9, s.46

spoločnosť, mi sa však pre účely našej vedeckej štúdie zameriame na jav pre spoločnosť najnebezpečnejší a to protiprávne pôsobenie davu pri hromadnom narušení verejného poriadku

Ak pristúpime na konštatáciu, že bezpečnostná situácia má charakter dynamicky sa meniaci a premenlivý, potom jednotlivé faktory, ktoré určujú jej stav, štruktúru a celkovú úroveň, sa neustále menia. Primárne, ako aj sekundárne pôsobiace bezpečnostné či policajno-bezpečnostné zložky podieľajúce sa na zabezpečovaní požadovanej úrovne policajno-bezpečnostnej situácie musia vedieť adekvátne a pružne na tieto zmeny reagovať. Spôsob a rozsah úkonov uskutočňovaných v záujme dosahovania čo najoptimálnejšieho stavu policajno-bezpečnostnej situácie zabezpečovaním ochrany verejného poriadku pri výkone policajnej verejno-poriadkovej činnosti však niekedy môže dospieť do štádia, kedy nie je možné dosiahnuť požadovaný stav štandardnými spôsobmi konania za bežných režimov a zaužívanými spôsobmi pôsobenia určených síl a prostriedkov. Tento stav môže nastať, ak sa policajno-bezpečnostná situácia zhorší vplyvom protiprávných konaní natoľko, že dôjde k javu, ktorý nazývame ***hromadným narušením verejného poriadku***.

Hromadné narušenie verejného poriadku je jav davový, ktorý predpokladá podiel väčšej skupiny ľudí, hrubo narušujúcich verejný poriadok. Hromadné narušenie verejného poriadku vo väčšine prípadov organizujú sily protispoločenské, t. j. osoby kriminálneho charakteru. Treba si uvedomiť, že hromadné narušenie verejného poriadku je protiprávne a v rozpore so záujmami štátu a spoločnosti. Vo väčšine prípadov toto narušenie verejného poriadku sa bude odohrávať na verejných miestach s vysokým výskytom obyvateľov. Toto umožňuje zhlukovanie ďalších osôb, ktoré buď s narušiteľmi verejného poriadku sympatizujú, podporujú ich alebo sú len zvedaví a pozerajú sa na jav, ako na divadlo.¹⁸ Osoby zúčastnené na hromadnom narušení verejného poriadku konajú teda protiprávne a prevažná väčšina ich pôsobenia má charakter násilného konania sprevádzajúceho ich pôsobenie. Pri HNVP (hromadné narušenie verejného poriadku) sa vytvára zoskupenie osôb, ktoré nazývame ***dav***. Dav môžeme zadefinovať ako zhromaždenie značného množstva osôb okolo stredu alebo bodu spoločnej pozornosti. Dav znamená náhodné zoskupenie osôb, ktoré sa v danom momente nachádzajú na rovnakom mieste (začiatok takéhoto zoskupenia nemusí byť náhodný) a ich pozornosť je sústredená na rovnaký predmet. Dav má schopnosť zväčšovať sa alebo zmenšovať. Podľa okolností dav ostáva neaktívny alebo prechádza k viac alebo menej výraznej akcii (demonštrácia svojej sily, agresívneho útoku a pod.). Osoby v dave, konajúce pod vplyvom davovej sugescie a psychózy, vytvárajú silnú skupinu schopnú ničiť objekty, zariadenia, napádať policajtov a mnohokrát zamerať svoju zlosť na neznáme osoby a útočiť na ich život a zdravie. Činnosť davu v prevažnej väčšine prípadov vyvrcholí násilnými výpadmi proti životu a zdraviu iných osôb, nezriedka až linčovaním, útokom proti zakročujúcej polícii, či rozbíjaním výkladov a ich následným vykrádaním či bezohľadným drancovaním obchodov.¹⁹

Rozoznávame nasledovné druhy davov:

- ***Agresívny***, ktorého činnosť sa prejavuje v útočení a nepriateľstve a následne sa delí na:
 - dav ***linčujúci***, ide o dav prenasledujúci jedného človeka, ktorého ohrozuje na živote a na zdraví
 - dav ***terorizujúci***, smerujúci proti určitej kategórii osôb alebo proti skupinám
 - dav ***rebelujúci***, objavuje sa v dobe vzbúr alebo štrajkov, kedy sa napadnutá demonštrácia alebo zhromaždenie začína brániť neorganizovaným spôsobom

¹⁸ CIGÁNIK, L. Poriadkové jednotky. Bratislava 2001. ISBN 80-8054-162-0 s. 6

¹⁹ CIGÁNIK, L. Poriadkové jednotky. Bratislava 2001. ISBN 80-8054-162-0 s. 10

- **Únikový dav** je ovládaný panikou a osoby utekajú z miesta spoločného nebezpečenstva (horiace kino, prelomená tribúna).
- **Akvizičný dav** rabuje, otvára obchody, rozbíja výklady a prejavuje snahu o získanie tovaru, materiálne, majetkové prisvojovanie.
- **Výrazový dav** vyjadruje pozitívne alebo negatívne efekty, napr. pri demonštráciách, manifestáciách, politických zhromaždeniach.²⁰

Vznik hromadného narušenia verejného poriadku sa v našich podmienkach viaže k udalostiam špecifického charakteru pričom ide najmä o udalosti typu:

1/ zhromaždení

2/ športových podujatí

3/ kultúrnych podujatí

Oblasť zhromažďovania

Občania majú právo pokojne sa zhromažďovať. Výkon tohto práva slúži občanom na využívanie slobody prejavu a ďalších ústavných práv a slobôd, na výmenu informácií a názorov a na účasť na riešení verejných a iných spoločných záležitostí vyjadrením postojov a stanovísk. Za zhromaždenie sa podľa zákona považujú aj pouličné sprievody a manifestácie. Na zhromaždenie nie je potrebné predchádzajúce povolenie štátneho orgánu. Zakázané sú však zhromaždenia v okruhu 50 m od budov zákonodarného zboru alebo od miest, kde tento zbor rokuje.

Za zhromaždenia podľa zákona sa nepovažujú:

- zhromaždenia osôb súvisiace s činnosťou štátnych orgánov upravené inými právnymi predpismi;
- zhromaždenia súvisiace s poskytovaním služieb;
- iné zhromaždenia určené zákonom

Zhromaždenie môže zvolať občan starší ako 18 rokov alebo právnická osoba so sídlom na území Slovenskej republiky alebo zahraničná právnická osoba, ak má podnik alebo jeho organizačnú zložku umiestnenú na území Slovenskej republiky alebo skupina

Zhromaždenia sa musia oznamovať obci s výnimkou:

- zhromaždení usporadúvaných právnickými osobami prístupných len ich členom alebo zamestnancom a menovite pozvaným hosťom;
- zhromaždení usporadúvaných cirkvami alebo náboženskými spoločnosťami v kostole alebo v inej modlitebni, procesii, púti a iných sprievodov a zhromaždení slúžiacich na prejavy náboženského vyznania;
- zhromaždení konaných v obydlíach občanov;
- zhromaždení menovite pozvaných osôb v uzavretých priestoroch.

Na zhromaždenie, ktoré podlieha oznamovacej povinnosti, môže obec vyslať svojho zástupcu, ktorému je zvolávateľ povinný vytvoriť podmienky pre riadne plnenie jeho úloh, najmä mu umožniť sledovanie priebehu zhromaždenia a vykonanie úkonov nevyhnutných na prípadné rozpustenie zhromaždenia. Obec môže určiť miesto v obci, kde možno konať zhromaždenie. Pritom môže určiť dobu, v ktorej sa také zhromaždenia nesmú konať.

²⁰ CIGÁNIK, L. Poriadkové jednotky. Bratislava 2001. ISBN 80-8054-162-0, s. 13.

Zvolávateľ je povinný zhromaždenie písomne oznámiť obci tak, aby obec oznámenie dostala aspoň 5 dní vopred, najskôr však 6 mesiacov pred dňom jeho konania. Obec môže v odôvodnených prípadoch prijať oznámenie aj v kratšej lehote. Za právnickú osobu predloží oznámenie ten, kto je v tejto veci splnomocnený konať v jej mene

V oznámení musí zvolávateľ uviesť:

- účel zhromaždenia, deň a miesto jeho konania a čas začatia; ak ide o zhromaždenie na verejnom priestranstve, aj predpokladaný čas jeho ukončenia;
- predpokladaný počet účastníkov zhromaždenia;
- opatrenia, ktoré urobí, aby sa zhromaždenie konalo v súlade so zákonom, najmä počet usporiadateľov, ktorých na organizáciu zhromaždenia určí, a spôsob ich označenia;
- ak má ísť o pouličný sprievod, východiskové miesto, cestu a miesto ukončenia;
- meno, priezvisko, rodné číslo a bydlisko zvolávateľa, u právnickej osoby jej názov a sídlo a meno, priezvisko a bydlisko toho, kto je splnomocnený v tejto veci konať v jej mene;
- meno, priezvisko a bydlisko toho, kto je splnomocnený konať v zastúpení zvolávateľa.

Ak sa má zhromaždenie konať pod šírým nebom mimo verejných priestranstiev, je zvolávateľ povinný k oznámeniu priložiť súhlas toho, kto je vlastníkom, prípadne užívateľom pozemku. Ak sa oznámenie predloží osobne, obec to zvolávateľovi písomne potvrdí s uvedením dňa a hodiny, keď bola oznamovacia povinnosť splnená. Ak zvolávateľ neuvedie potrebné údaje alebo ak sú uvedené údaje neúplné alebo nepresné, obec na to zvolávateľa pri osobnom predložení oznámenia upozorní s tým, že ak tieto nedostatky nebudú odstránené, nepôjde o platné oznámenie. Zvolávateľ je oprávnený na mieste oznámenie potrebným spôsobom doplniť alebo upraviť. Ak bolo oznámenie predložené iným spôsobom, obec zvolávateľa na nedostatky bezodkladne písomne upozorní. Povinnosť zvolávateľa podľa zákona je splnená, ak nedostatky oznámenia boli odstránené v lehote tam uvedenej. Zmeny v údajoch uvedených v oznámení alebo zrušenie oznámeného zhromaždenia je zvolávateľ povinný bezodkladne oznámiť obci.

Oprávnenia a povinnosti zvolávateľa

Zvolávateľ je oprávnený robiť všetky opatrenia na zvolanie zhromaždenia. Najmä je oprávnený v súlade s oznámeným účelom zhromaždenia osobne alebo písomne alebo inak pozývať na účasť na ňom. Zvolávateľ má tiež právo, aby pozvanie na zhromaždenie bolo vo vhodnom čase vyhlásené miestnym rozhlasom. Obce a štátne orgány a organizácie podľa možností a okolností poskytujú zvolávateľovi pomoc. Oprávnenie zvolávateľa zaniká, ak nebola platne splnená oznamovacia povinnosť, alebo ak bolo zhromaždenie zakázané.

Ak je dôvodná obava, že zhromaždenie bude rušené, môže zvolávateľ požiadať obec alebo príslušný útvar Policajného zboru, aby sa zhromaždeniu poskytla ochrana.

Zvolávateľ je oprávnený vydávať priamo alebo s pomocou usporiadateľov účastníkom pokyny na zabezpečenie riadneho priebehu zhromaždenia.

Zvolávateľ je povinný

- poskytnúť obci na jej žiadosť súčinnosť nevyhnutnú na zabezpečenie riadneho priebehu zhromaždenia a splniť povinnosti ustanovené osobitnými právnymi predpismi;
- ***zabezpečiť potrebný počet spôsobilých usporiadateľov starších ako 18 rokov;***

- riadiť priebeh zhromaždenia tak, aby sa podstatne neodchyľovalo od účelu zhromaždenia uvedeného v oznámení;
- dávať záväzné pokyny usporiadateľom;
- dbať o pokojný priebeh zhromaždenia a robiť opatrenia, aby sa nenarušoval;
- zhromaždenie ukončiť.

Ak sa zvolávateľovi pri narušení pokojného priebehu zhromaždenia nepodarí zaistiť nápravu, požiada o potrebnú pomoc obec alebo útvar Policajného zboru. Môže tak urobiť tiež, ak sa účastníci po ukončení zhromaždenia pokojne nerozídu.

Povinnosti účastníkov zhromaždenia

Účastníci zhromaždenia sú povinní dbať na pokyny zvolávateľa a usporiadateľov a zdržať sa všetkého, čo by narušilo riadny a pokojný priebeh zhromaždenia. Po ukončení zhromaždenia sú jeho účastníci povinní pokojne sa rozísť. Ak je zhromaždenie rozpustené, sú povinní bez meškania opustiť miesto zhromaždenia. V rozchode sa im nesmie žiadnym spôsobom brániť. Účastníci zhromaždenia nesmú mať pri sebe strelné zbrane alebo výbušniny. Takisto nesmú mať pri sebe iné predmety, ktorými možno ublížiť na zdraví, ak možno z okolností alebo zo správania účastníkov usudzovať, že sa majú použiť na násilie alebo hrozbu násilím. Účastník zhromaždenia nesmie mať svoju tvár zakrytú spôsobom znemožňujúcim jeho identifikáciu, ak je proti nemu vykonávaný služobný zákrok príslušníkmi Policajného zboru a príslušník Policajného zboru ho na odkrytie tváre vyzval.

Obec môže s ohľadom na miestne podmienky alebo na verejný poriadok navrhnúť zvolávateľovi, aby sa zhromaždenie konalo na inom mieste alebo v iný čas. ***Obec je povinná oznámiť Policajnému zboru konanie zhromaždenia, ako aj to, že rozhodla o zákaze zhromaždenia, bezodkladne po doručení oznámenia o konaní zhromaždenia alebo bezodkladne po vydaní rozhodnutia o zákaze zhromaždenia.*** Obec môže zvolávateľovi uložiť, aby zhromaždenie konané vo večerných hodinách bolo ukončené tak, aby nedošlo k neprimeranému rušeniu nočného pokoja. Obec, ktorej sa zhromaždenie oznámilo, ho zakáže, ak by oznámený účel zhromaždenia smeroval k výzve:

- popierať alebo obmedzovať osobné, politické alebo iné práva občanov pre ich národnosť, pohlavie, rasu, pôvod, politické alebo iné zmýšľanie, náboženské vyznanie a sociálne postavenie alebo na rozniecovanie nenávisť a neznášanlivosti z týchto dôvodov;
- dopúšťať sa násilia alebo hrubej neslušnosti;
- inak porušovať ústavu, ústavné zákony, zákony a medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná a ktoré majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.

Obec zhromaždenie zakáže aj vtedy, ak

- sa má konať na mieste, kde by účastníkom hrozilo závažné nebezpečenstvo pre ich zdravie,
- na rovnakom mieste a v rovnaký čas sa má podľa skôr doručeného oznámenia konať zhromaždenie a medzi zvolávateľmi nedošlo k dohode o úprave času jeho konania; ak nemožno určiť, ktoré oznámenie bolo doručené skôr, rozhodne sa za účasti zástupcov zvolávateľov žrebovaním,
- sa má konať na rovnakom mieste a v rovnakom čase, kde už v zmysle platných právnych predpisov bolo povolené verejné kultúrne alebo športové podujatie.

Obec môže zhromaždenie zakázať, ak sa má konať v mieste, kde by potrebné obmedzenie dopravy a zásobovania bolo v závažnom rozpore so záujmom obyvateľstva, ak možno bez neprimeraných ťažkostí konať zhromaždenie inde bez toho, že by sa tým zmaril oznámený účel zhromaždenia. O zákaze zhromaždenia alebo čase jeho ukončenia rozhodne obec bezodkladne, najneskôr však do troch dní od okamihu, keď dostala platné oznámenie. Obec v deň vydania rozhodnutia vyvesí písomné vyhotovenie rozhodnutia na svojej úradnej tabuli až do dňa, v ktorom sa má zhromaždenie konať, a rozhodnutie vyhlási miestnym rozhlasom alebo iným obdobným spôsobom; ak sa má zhromaždenie konať na území dvoch alebo viacerých obcí, obvodný úrad zabezpečí, aby jeho rozhodnutie bolo vyhlásené v obciach, v ktorých sa zhromaždenie má konať. Vyvesením na úradnej tabuli je rozhodnutie zvolávateľovi doručené. Ak obec v lehote uvedenej v zákone nevyvesí písomné vyhotovenie rozhodnutia na svojej úradnej tabuli, môže zvolávateľ zhromaždenie usporiadať. Obec zároveň bezodkladne zašle písomné vyhotovenie rozhodnutia zvolávateľovi a zverejní ho na svojej internetovej stránke, ak ju má k dispozícii. Ak sa zhromaždenie koná, hoci bolo zakázané, zástupca obce vyzve zvolávateľa, aby zhromaždenie bez meškania ukončil. Pokiaľ zvolávateľ neurobí účinné opatrenia, aby sa účastníci pokojne rozišli, oznámi zástupca obce účastníkom, že zhromaždenie je rozpustené, a vyzve ich, aby sa pokojne rozišli. Oznámenie musí obsahovať dôvody na rozpustenie a upozornenie na následky neuposlúchnutia tejto výzvy a musí sa urobiť takým spôsobom, aby bolo účastníkom zrozumiteľné a aby sa s ním všetci účastníci zhromaždenia mohli oboznámiť. **Za neprítomnosti zástupcu obce môže zhromaždenie uvedené v zákone rozpustiť spôsobom tam ustanoveným aj príslušník Policajného zboru v službe.** Zhromaždenie, ktoré sa koná bez toho, že bolo oznámené, bude rozpustené, ak nastali okolnosti, ktoré by odôvodnili jeho zákaz. To platí aj pre zhromaždenia, ktoré neboli zvolané. Zodpovednosť zvolávateľov za priestupok nie je dotknutá, aj keď zhromaždenie nebolo rozpustené. Uvedeným spôsobom sa postupuje aj vtedy, ak zhromaždenie konané vo večerných hodinách pokračuje aj po určenom čase ukončenia. Zhromaždenie, ktoré bolo oznámené a nebolo zakázané, môže byť rozpustené, ak sa podstatne odchyľilo od oznámeného účelu takým spôsobom, že v priebehu zhromaždenia nastali okolnosti, ktoré by odôvodnili jeho zákaz. Zhromaždenia môže zástupca obce rozpustiť spôsobom ustanoveným spôsobom, ak účastníci zhromaždenia páchajú trestné činy a nápravu sa nepodarilo zaistiť iným spôsobom, najmä zákrokom proti jednotlivým páchatelom. **V neprítomnosti zástupcu obce tak môže urobiť náčelník príslušného útvaru Policajného zboru alebo veliaci príslušník.**

Tomu, kto zvoláva alebo usporadúva zhromaždenie bez toho, že by splnil oznamovaciu povinnosť, alebo usporadúva zhromaždenie, ktoré bolo zakázané, alebo závažne poruší inú povinnosť zvolávateľa podľa tohto zákona **môže byť uložená pokuta do 165 eur.** Rovnaká pokuta môže byť uložená tomu, kto

- neuposlúchne poriadkové opatrenia zvolávateľa alebo určených usporiadateľov zhromaždenia alebo týmto osobám bráni v plnení ich povinnosti;
- neoprávnene sťažuje účastníkom zhromaždenia prístup na zhromaždenie alebo im v tom bráni;
- ako účastník zhromaždenia má pri sebe strelnú zbraň alebo výbušninu alebo iné predmety, ktorými možno ublížiť na zdraví, a ak možno z okolností alebo z jeho správania usudzovať, že sa majú použiť na násilie alebo hrozbu násilím;
- neoprávnene vnikne do zhromaždenia;
- neprístojným správaním bráni účastníkom v splnení účelu zhromaždenia;
- bráni účastníkom, aby sa pokojne rozišli,

- ako účastník zhromaždenia má svoju tvár zakrytú spôsobom znemožňujúcim jeho identifikáciu, ak je proti nemu vykonávaný služobný zákrok príslušníkmi Policajného zboru a na odkrytie tváre ho príslušník Policajného zboru vyzval;
- neoprávnene a úmyselne zabráni inému vo výkone zhromažďovacieho práva.

Obec uloží pokutu do 663 eur právnickej osobe, ktorá ako zvolávateľ

- zvolala alebo usporiadala zhromaždenie bez toho, aby si splnila oznamovaciu povinnosť;
- usporiadala zhromaždenie, ktoré bolo zakázané;
- nezabezpečila oznámený počet spôsobilých usporiadateľov starších ako 18 rokov;
- riadila priebeh zhromaždenia tak, že sa podstatne odchýlilo od účelu zhromaždenia uvedeného v oznámení;
- neukončila zhromaždenie konané vo večerných hodinách v čase, ktorý určila obec, čím došlo k neprimeranému rušeniu nočného pokoja.

Pri ukladaní pokút obec prihliada najmä na závažnosť, spôsob, čas trvania a následky protiprávneho konania. Výnosy z pokút sú príjmom obce²¹.

Oblasť verejných kultúrnych podujatí

Verejnými kultúrnymi podujatiami sa podľa zákona rozumejú verejnosti prístupné

- divadelné, filmové a iné audiovizuálne predstavenia,
- koncerty, hudobné a tanečné produkcie,
- výstavy diel výtvarných umení, diel úžitkového umenia a prác ľudovej výtvarnej tvorivosti,
- festivaly a prehliadky v oblasti kultúry a umenia,
- tanečné zábavy a iné akcie v oblasti spoločenskej zábavy.

Pre účely zákona sa za podujatia považujú aj verejnosti prístupné artistické produkcie, cirkusové a varetné predstavenia. Podujatie sa považuje za verejnosti prístupné, ak sa koná pre individuálne neurčených návštevníkov. Usporiadateľmi podujatí môžu byť právnické alebo fyzické osoby.

Usporiadateľ je povinný písomne oznámiť zámer usporiadať podujatie obci, na území ktorej sa má podujatie konať. Ak sa má podujatie konať na území niekoľkých obcí, treba jeho konanie oznámiť každej z nich. V oznámení treba uviesť označenie a adresu usporiadateľa, názov a obsahové zameranie podujatia, miesto a čas jeho konania. V jednom oznámení možno uviesť aj viac podujatí. Oznámenie určené obci treba podať na obecnom úrade najneskôr 7 dní pred konaním podujatia. V odôvodnenom prípade možno oznámenie prijať aj v kratšej lehote. Zmeny v údajoch uvedených v oznámení je usporiadateľ povinný oznámiť bezodkladne.

Ak sa má konať podujatie mimo priestorov alebo priestranstiev, ktoré sa na takýto účel obvykle používajú, obec môže navrhnúť usporiadateľovi iné miesto na jeho konanie, než sa uvádza v oznámení. Obec môže zakázať podujatie, ktoré sa má konať na mieste, kde by jeho účastníkom hrozilo závažné nebezpečenstvo pre ich zdravie alebo kde by konanie podujatia obmedzovalo verejnú dopravu alebo zásobovanie obyvateľstva.

Usporiadateľ zodpovedá za utvorenie vhodných podmienok na uskutočnenie podujatia, za zachovanie poriadku počas jeho priebehu, za dodržiavanie príslušných

²¹ Zákon č. 84/1990 Zb.o zhromažďovacom práve

autorskoprávnych, daňových, zdravotno-hygienických, požiarnych, bezpečnostných a iných právnych predpisov a za umožnenie výkonu dozoru na to oprávneným orgánom.

Obec je oprávnená dozerať, či sa podujatie koná v súlade s oznámením Osoba, ktorú obec výkonom dozoru písomne poverila, upozorní usporiadateľa na zistené nedostatky a upovedomí ho o tom, aké následky podľa tohto zákona môže mať ich neodstránenie. Ak sa na podujatí porušujú ľudské práva a slobody, dozorný orgán podujatie zakáže, resp. ho preruší. Podujatie možno zakázať aj z toho dôvodu, že sa jeho konanie neoznámilo obci alebo by bolo v rozpore s týmto zákonom. Dozorný orgán oznámi rozhodnutie o zákaze podujatia alebo o jeho prerušení usporiadateľovi ústnym vyhlásením. Písomné vyhotovenie tohto rozhodnutia treba doručiť usporiadateľovi do troch dní.

Usporiadateľovi, ktorý je právnickou osobou, môže obec za nesplnenie oznamovacej povinnosti podľa tohto zákona, za usporiadanie podujatia, ktoré bolo zakázané, ako aj za porušenie iných povinností usporiadateľa uložiť pokutu do 332 eur²².

Oblasť organizovania verejných športových podujatí

Zákon upravuje podmienky organizovania verejného športového podujatia, oprávnenia a povinnosti organizátora podujatia, činnosť, oprávnenia a povinnosti člena usporiadateľskej služby, úlohy obce a Policajného zboru, povinnosti a zákazy pre účastníka podujatia, podmienky na zaistenie bezpečnosti na podujatí, zodpovednosť a sankcie za porušenie povinností ustanovených týmto zákonom.

Všetky osoby podľa zákona podieľajúce sa na príprave, organizovaní a dozore nad priebehom podujatia vykonávajú svoju pôsobnosť vo vzájomnej súčinnosti tak, aby právo pokojne sa zhromažďovať na verejne prístupných miestach nebolo obmedzené, okrem opatrení nevyhnutných na ochranu práv a slobôd iných, ochranu verejného poriadku, bezpečnosti, zdravia, mravnosti, majetku alebo životného prostredia.

Organizátorom športového podujatia môže byť právnická osoba, fyzická osoba podnikateľ alebo fyzická osoba.

Organizátor podujatia je povinný v písomnej forme alebo v elektronickej forme oznámiť zámer organizovať podujatie obci, na ktorej území sa má podujatie konať. Ak sa má podujatie konať na území niekoľkých obcí, je potrebné jeho konanie oznámiť každej z nich. Ak ide o rizikové podujatie, podujatie s osobitným režimom alebo medzinárodné podujatie, organizátor podujatia podáva oznámenie aj príslušnému útvaru Policajného zboru a príslušnému športovému zväzu.

Obec rozhodne o zákaze podujatia, ak sa jeho konanie riadne neoznámilo obci a jeho konanie by bolo v zásadnom rozpore so záujmami chránenými zákonom.

Organizátor podujatia je povinný

- riadiť priebeh podujatia tak, aby sa neodchýľovalo od účelu uvedeného v oznámení a riadne ho ukončiť,
- zabezpečiť usporiadateľskú službu
- zabezpečiť ochranu pozemkov, priestorov, majetku, zdravia, mravnosti a verejný poriadok na mieste konania podujatia,
- d) zabezpečiť pred začiatkom podujatia zaškolenie členov usporiadateľskej služby zamerané na druh a podmienky konania podujatia, predpokladaný počet a rizikovosť divákov a bezpečnostné opatrenia, ktoré budú vykonávané,
- umiestniť na viditeľnom mieste pri vstupe na miesto konania podujatia alebo v priestoroch podujatia určených pre divákov oznámenie o zákaze predaja, podávania

²² Zákon 96/1991 Zb. o verejných kultúrnych podujatiach

alebo požívania alkoholických nápojov, ak ho obec vydala, alebo oznámenie o obmedzení alebo zákaze podávania alebo požívania alkoholických nápojov, ak ho obec vydala podľa osobitného predpisu,

- zabezpečiť dodržiavanie zákazu predaja, podávania alebo požívania alkoholických nápojov, ak ho obec vydala, alebo zabezpečiť dodržiavanie obmedzenia alebo zákazu podávania alebo požívania alkoholických nápojov, ak ho obec vydala na mieste konania podujatia,
- zabezpečiť, aby na mieste konania podujatia všetky predávané, podávané a donesené nápoje boli v obaloch, ktoré nemôžu spôsobiť ujmu na zdraví,
- zabezpečiť efektívny systém zvukového, obrazového alebo iného spojenia s účastníkmi podujatia a vhodným spôsobom ich viesť k pokojnému správaniu,
- zabezpečiť, aby sa pri domácich podujatiach nepoužívali štátne symboly cudzích štátov alebo ich predchodcov znevažujúcim spôsobom alebo iným spôsobom, ktorým možno podnecovať k narušeniu verejného poriadku alebo ohrozeniu riadneho priebehu podujatia,
- prerušiť podujatie alebo ukončiť podujatie podľa športových pravidiel, ak došlo k hrubému narušeniu verejného poriadku alebo vážnemu ohrozeniu bezpečnosti, zdravia, mravnosti alebo majetku, ak nie je možné obnoviť verejný poriadok a zabezpečiť ďalší pokojný priebeh podujatia iným spôsobom
- umožniť účasť len takému počtu divákov, ktorý zodpovedá projektovanej kapacite športového zariadenia,
- zabezpečiť, aby sa na miesto konania podujatia neumožnil vstup fyzickým osobám, ktorým bola účasť na podujatí zakázaná podľa zákona alebo podľa osobitného predpisu,
- zabezpečiť, aby vstupenky pre divákov boli vystavené na meno a priezvisko diváka, ak o tom rozhodne športový zväz alebo na základe vlastného rozhodnutia,
- zabezpečiť pre usporiadateľov reflexné vesty alebo reflexné rovnošaty s výrazným nápisom „USPORIADATEL“ a číslom na prednom a zadnom diele; pri medzinárodnom podujatí sa môže používať aj nápis určený pravidlami medzinárodnej športovej organizácie,
- zabezpečiť prístup a umožniť vstup na miesto konania podujatia tak, aby bolo možné vykonať účinný a rýchly zásah poriadkovej služby, hasičskej jednotky a záchrannej zdravotnej služby,
- zabezpečiť sprístupnenie záznamov z kamerového zabezpečovacieho systému
- zabezpečiť pre odborne spôsobilých zamestnancov prevádzkovateľa strážnej služby reflexné vesty alebo reflexné rovnošaty s výrazným nápisom „SECURITY“ a číslom na prednom a zadnom diele vesty, farebne odlišené od reflexnej vesty alebo reflexnej rovnošaty usporiadateľa,

Organizátor rizikového podujatia má okrem vyššie uvedených povinností povinnosť aj

- ***požiadať v písomnej forme alebo v elektronickej forme obec a Policajný zbor o pomoc pri zabezpečení ochrany verejného poriadku a priebežne ich informovať o predpokladanom počte rizikových účastníkov podujatia a o ďalších skutočnostiach súvisiacich s ich účasťou na podujatí,***
- zabezpečiť, aby sa nepredávali, nepodávali alebo nepožívali alkoholické nápoje s obsahom alkoholu vyšším ako 4,1 objemových percent alkoholu, ak obec nevydala zákaz predaja, podávania alebo požívania alkoholických nápojov,
- vyčleniť a označiť najmenej jeden samostatný sektor pre divákov podporujúcich domáce družstvo alebo jednotlivca, najmenej jeden samostatný sektor pre divákov podporujúcich hosťujúce družstvo alebo jednotlivca, a sektory pre ostatných

účastníkov podujatia a zabezpečiť rovnaké služby v sektoroch domácich a sektoroch hostí; pre divákov podporujúcich hosťujúce družstvo alebo jednotlivca musí byť vyčlenený najmenej jeden sektor v nižšej kategórii vstupeniek a jedna časť sektora vo vyššej kategórii vstupeniek, ak takéto vstupenky boli distribuované,

- zabezpečiť, aby vstupenky pre divákov podporujúcich hosťujúce družstvo boli vystavené na meno a priezvisko diváka a umožniť vstup na podujatie až po overení totožnosti diváka s touto vstupenkou na základe dokladu totožnosti,
- zabezpečiť, aby všetci členovia usporiadateľskej služby boli oboznámení s fotografiami tváre fyzických osôb, ktorých účasť na podujatí bola zakázaná a aby mali v čase konania podujatia prístup k výpisu z evidencie v informačnom systéme
- zabezpečiť uskutočnenie porady za účasti hlavného usporiadateľa, bezpečnostného manažéra určeného organizátorom podujatia, bezpečnostného manažéra hostí, osoby delegovanej národným športovým zväzom alebo športovým zväzom, zástupcu prevádzkovateľa strážnej služby, príslušníka Policajného zboru, osoby, ktorú obec poverila v jej mene vykonávať dozor, zástupcu hasičskej jednotky, zástupcu záchrannej zdravotnej služby, a ak je to potrebné aj ďalších osôb zúčastňujúcich sa na príprave a priebehu podujatia, a to najmenej päť dní pred konaním podujatia a v deň konania podujatia; ak je na základe nových skutočností podujatie označené za rizikové v čase kratšom ako päť dní pred začiatkom podujatia, organizátor podujatia zabezpečí uskutočnenie takejto porady bezodkladne po označení podujatia za rizikové a v deň konania podujatia.

Ak na mieste konania podujatia došlo k hrubému narušeniu verejného poriadku alebo vážnemu ohrozeniu bezpečnosti, zdravia, mravnosti, majetku alebo životného prostredia, ktoré nemôže byť odstránené silami a prostriedkami organizátora podujatia, organizátor podujatia ihneď preruší podujatie alebo ukončí podujatie podľa športových pravidiel a bezodkladne požiadá o pomoc Policajný zbor; ak ide o rizikové podujatie, organizátor podujatia písomne požiadá o pomoc veliteľa bezpečnostného opatrenia Policajného zboru, ktorý sa počas rizikového podujatia zdržiava v riadiacej miestnosti športového zariadenia, ak je zriadená. Organizátor podujatia môže požiadať Policajný zbor o pomoc aj vtedy, ak sa účastníci podujatia po ukončení podujatia pokojne nerozídu.

Ak okolnosti nastali v dôsledku hrubého porušenia povinnosti organizátora podujatia, organizátor podujatia je povinný nahradiť Policajnému zboru náklady účelne vynaložené na obnovenie verejného poriadku. Ak súčinnosť poskytne obecná polícia, organizátor podujatia je povinný nahradiť obci náklady účelne vynaložené na obnovenie verejného poriadku.

Organizátor podujatia je oprávnený zaznamenať účastníka podujatia, ktorý porušil organizačný poriadok podujatia alebo návštevny poriadok podujatia, do evidencie informačného systému Usporiadateľská služba je organizovaná a riadená činnosť, ktorej cieľom je zabezpečenie pokojného priebehu podujatia v súlade so zákonom a účelom podujatia, udržanie verejného poriadku a ochrana bezpečnosti, zdravia, mravnosti, majetku, životného prostredia a zaistenie informovanosti a pohodlia účastníkov podujatia. Usporiadateľskú službu vykonáva hlavný usporiadateľ, bezpečnostný manažér a usporiadatelia. Výkon činnosti usporiadateľskej služby môže organizátor podujatia zabezpečiť aj prostredníctvom prevádzkovateľa strážnej služby. Obec môže na základe písomnej dohody s organizátorom podujatia poskytovať súčinnosť pri plnení úloh usporiadateľskej služby prostredníctvom obecnej polície. Táto dohoda obsahuje najmä Obec je oprávnená dozerateľ, či sa podujatie koná v súlade s oznámením Ak sa má podujatie konať mimo športového zariadenia, obec je oprávnená navrhnúť organizátorovi podujatia iné miesto na jeho konanie, ako sa uvádza v oznámení. Obec je oprávnená na základe žiadosti organizátora podujatia alebo z vlastného podnetu určiť písomne počet členov usporiadateľskej služby Kritériom pre určenie nižšieho alebo vyššieho počtu členov usporiadateľskej služby je najmä druh podujatia,

podmienky konania podujatia, predpokladaný počet a rizikovosť divákov. Ak ide o rizikové podujatie, počet členov usporiadateľskej služby nemôže byť určený v nižšom rozsahu. Obec je oprávnená rozhodnúť o zákaze podujatia, ak by v súvislosti s konaním podujatia hrozilo vážne ohrozenie bezpečnosti, zdravia, mravnosti, majetku alebo životného prostredia, konanie podujatia by obmedzovalo verejnú dopravu, zásobovanie obyvateľstva alebo ohrozovalo životné prostredie; ak ide o vážne ohrozenie bezpečnosti, zdravia, mravnosti, majetku alebo životného prostredia, obec zakáže podujatie z vlastného podnetu, na základe žiadosti organizátora podujatia alebo na základe žiadosti Policajného zboru.

Obec je povinná bezodkladne oznámiť Policajnému zboru, že rozhodla o zákaze konania podujatia. Obec je povinná vydať zákaz predaja, podávania alebo požívania alkoholických nápojov na podujatí, ak o to požiada organizátor podujatia alebo Policajný zbor. Ak obec označí podujatie za rizikové, bezodkladne oznámi túto skutočnosť organizátorovi podujatia, Policajnému zboru a príslušnému športovému zväzu. Ak na podujatí alebo v súvislosti s podujatím hrozí bezprostredné nebezpečenstvo narušenia verejného poriadku alebo je ohrozená bezpečnosť, život alebo zdravie účastníkov podujatia, Policajný zbor môže toto podujatie zakázať alebo vylúčiť účastníka podujatia z účasti na podujatí.

Ak na podujatí alebo v súvislosti s podujatím hrozí bezprostredné nebezpečenstvo narušenia verejného poriadku, je ohrozená bezpečnosť, život alebo zdravie účastníkov podujatia alebo ide o rizikové podujatie, Policajný zbor je oprávnený, ak je to potrebné na plnenie jeho úloh, bez označenia monitorovaných priestorov vyhotovovať obrazové, zvukové alebo obrazovo-zvukové záznamy z prípravy alebo priebehu podujatia, vrátane premiestňovania sa účastníkov podujatia, ako aj iné záznamy o priebehu služobnej činnosti alebo služobného zákroku súvisiacich s podujatím.

Zvukové, obrazové alebo iné záznamy vyhotovené Policajným zborom je možné využiť len na účely trestného konania, priestupkového konania, správneho konania, občianskeho súdneho konania, disciplinárneho konania, na účely vedenia a využívania informačného systému a na účely plnenia úloh na úseku ochrany verejného poriadku a bezpečnosti štátu, inak je Policajný zbor povinný tieto záznamy bezodkladne zlikvidovať. Policajný zbor môže na základe písomnej dohody s organizátorom podujatia poskytovať súčinnosť pri plnení úloh usporiadateľskej služby, ak ide o rizikové podujatie, podujatie s osobitným režimom alebo medzinárodné podujatie.

Činnosť Policajného zboru vykonávaná na základe dohody nenahrádza usporiadateľskú službu. Ak Policajný zbor označí podujatie za rizikové, bezodkladne oznámi túto skutočnosť organizátorovi podujatia, obci a príslušnému športovému zväzu.

Organizátor podujatia, Policajný zbor a obecná polícia sú oprávnení nariadiť a vykonať uzatvorenie priestorov, verejných priestranstiev a priestorov určených na poskytovanie služieb na mieste konania podujatia a vykonať dôkladnú kontrolu účastníkov podujatia, ak možno z ich správania, konania alebo z iných okolností dôvodne predpokladať hrozbu narušenia pokojného priebehu podujatia alebo verejného poriadku alebo ohrozenie bezpečnosti, zdravia alebo mravnosti účastníkov podujatia.

Organizátor podujatia, Policajný zbor a obecná polícia v súčinnosti s ďalšími osobami koordinujú premiestňovanie účastníkov podujatia z miesta ich odchodu na miesto konania podujatia tak, aby neumožnili rizikovým účastníkom podujatia účasť na podujatí ani ich prítomnosť v okolí miesta konania podujatia, najmä ak svojim správaním alebo konaním narušujú verejný poriadok, ohrozujú bezpečnosť, zdravie, majetok alebo životné prostredie. Pri organizovaní rizikového podujatia je organizátor podujatia povinný zriadiť pri vchodoch a východoch športového zariadenia a v priestoroch športového zariadenia kamerový systém, ktorý umožní v čase konania podujatia nepretržité monitorovanie uvedených priestorov a identifikáciu fyzickej osoby alebo iného predmetu a zabezpečí záznam v digitálnej forme.

Túto povinnosť má organizátor podujatia na futbalovom podujatí a hokejovom podujatí najvyššej celoštátnej súťaže v kategórii dospelých, ak to ustanovujú požiadavky medzinárodnej športovej organizácie alebo národného športového zväzu²³.

Kamerový systém musí byť zriadený tak, aby nezasahoval do súkromia fyzických osôb, ktoré nie sú účastníkmi podujatia.

Priestory monitorované kamerovým systémom musia byť zreteľne označené ako monitorované pri každom vstupe do športového zariadenia.

Záznamy vyhotovené z kamerového systému je možné využiť len na účely trestného konania, priestupkového konania, správneho konania, občianskeho súdneho konania, disciplinárneho konania, vedenia a využívania informačného systému a na účely plnenia úloh na úseku ochrany verejného poriadku a bezpečnosti štátu.

Národný športový zväz futbalu ako správca informačného systému a národný športový zväz hokeja sú povinní vytvárať a prevádzkovať informačný systém.

Informačný systém obsahuje evidenciu o fyzických osobách,

- ktorým bol uložený trest zákazu účasti na verejných podujatiach alebo obmedzenie podľa osobitného predpisu,
- ktoré boli odsúdené za trestné činy spáchané v súvislosti s účasťou na verejnom podujatí alebo ktorých trestné stíhanie za takéto trestné činy bolo podmienene zastavené alebo skončené zmierom,
- ktoré boli postihnuté za priestupky napr. diváckeho násillia ktorým bolo uložené obmedzujúce opatrenie spočívajúce v zákaze účasti na verejných podujatiach,
- ktoré majú príslušným orgánom verejnej moci uložené predbežné opatrenie a pod.

Údaje z informačného systému sa poskytujú alebo sprístupňujú Policajnému zboru, prokuratúre, súdom, obciam, okresným úradom v sídle kraja, Slovenskej informačnej službe, športovým zväzom a organizátorom podujatí, ak je to nevyhnutné na plnenie ich úloh²⁴.

Ako sme už vyššie uviedli, zvládnutie protiprávneho (protispoločenského) konania charakteru hromadného narušenia verejného poriadku, nie je zväčša možné eliminovať bežnými postupmi a obvyklými spôsobmi konania. Je preto potrebné, aby Policajný zbor disponoval možnosťami tento negatívny jav v čo najkratšom možnom čase v záujme všetkých občanov i spoločnosti ako celku eliminovať.

Po dôslednej – dôkladnej analýze preštudovaných právnych a teoreticko metodologických podkladov a dokumentov sme dospeli k záveru, že využitie metód policajnej verejno poriadkovej činnosti ako metód eliminujúcich policajne relevantné udalostí charakteru hromadného narušenia verejného poriadku možno zhrnúť do nasledovných blokov :

Preventívna metóda policajnej verejno-poriadkovej činnosti v sebe zahŕňa najmä, nie však výlučne aktivity :

❖ ***Na báze administratívno-preventívnych opatrení.***

Ich podstata vyplýva zo zhromaždených relevantných poznatkov odôvodňujúcich reálny predpoklad vzniku policajne relevantnej udalosti na úseku poškodenia či ohrozenia želaného stavu a úrovne verejného poriadku a protiprávnej činnosti a v ich následnom presune

²³ § 21 ods.1 Zákon č.1/2014 o organizovaní verejných športových podujatí

²⁴ Zákon č.1/2014 o organizovaní verejných športových podujatí

vo forme **upozornenia** konkrétnym adresátom, ktorých v tomto prípade predstavujú štátne orgány, organizácie a inštitúcie, orgány samosprávy či právnické a fyzické osoby, na fakty a skutočnosti, ktoré sa akýmkoľvek spôsobom dotýkajú ich činností a ktoré môžu viesť k ohrozeniu alebo porušeniu nimi zabezpečovaných oblastí vzťahujúcich sa na problematiku ochrany verejného poriadku a bezpečnosti. Policajný poriadkový orgán pri plnení jednotlivých úloh dochádza mnohokrát ako prvý do kontaktu s informáciami odôvodňujúcimi prijatie záveru o možnosti vzniku policajne relevantnej udalosti v rizikových oblastiach. A jeho objektívne posúdenie a vyhodnotenie týchto skutočností vytvára prvotný predpoklad ich následného a včasného presunu ku príslušnému adresátovi, ktorý na ich základe dokáže rozhodnúť o ďalšom postupe v záujme zaistenia želaného stavu verejného poriadku a bezpečnosti.

Ide napríklad o informácie týkajúce sa nezákonného zhromažďovania osôb s extrémistickými prejavmi či osôb pôsobiacich v športových futbalových fan kluboch a ich zámeroch súvisiacich s ich násilnou protiprávnou činnosťou či narušovaním verejného poriadku na športoviskách. Základnými zásadami pre efektívne uplatňovanie týchto upozornení je včasnosť, objektívne zadefinovanie príčin a podmienok vzniku takýchto udalostí, presvedčivosť a hodnovernosť zosumarizovaných faktov ich úplnosť, konkrétnosť a adresnosť, na základe ktorých dokáže následne príslušný adresát (zvolávateľ, organizátor) prijať adekvátne závery a vykonať zodpovedajúce opatrenia smerujúce k odstráneniu zistených príčin a podmienok vzniku negatívnych dôsledkov.

❖ *Opatrenia na báze rozvíjania efektívnej spolupráce*

Opatrenia založené na báze **rozvíjania efektívnej spolupráce** s ostatnými subjektmi realizujúcimi preventívne aktivity či už sú to orgány štátnej správy samosprávy či právnické alebo fyzické osoby. Uvedená spolupráca môže mať rôznorodú podobu. Najčastejšie sa však týka nasledovných oblastí:

- *oblasť vzájomnej výmeny informácií, poznatkov a skúseností z realizácie preventívnych aktivít,*
- *spoločná analýza a vyhodnocovanie príčin a podmienok protiprávnej činnosti,*
- *oblasť spoločného plánovania a organizovania preventívnych opatrení,*
- *vykonávanie preventívnych aktivít spoločnými silami a prostriedkami v záujme čo najefektívnejšieho pôsobenia na adresátov.*

❖ *A v neposlednej rade i výchovno-propagačné a osvetové opatrenia*

Pri **výchovno-propagačných a osvetových opatreniach**, ide najmä o:

- *prehlbovanie právneho vedomia občanov a ich usmerňovanie vedúce k dobrovoľnému uvedomelému dodržiavaniu zákonov,*
- *cielené zoznamovanie občanov s úlohami a pôsobením policajného zboru a cielenú propagáciu spoločenského poslania a zvyšovania autority Policajného zboru u občianskej verejnosti,*
- *zapájanie občanov do boja proti kriminalite a iným protispoločenským aktivitám medzi ktoré možno zaradiť i hromadné narušenie verejného poriadku.²⁵*

²⁵ MACEK, P. a kol. Pořádková činnost policie. Obecná část. s. 52-55

V tomto kontexte možno konštatovať, že v celom tomto procese zohráva významnú úlohu i možnosti zapojiť do preventívnych aktivít médiá či už je to na báze regionálneho rozhlasu či mestskej televízie, ak takáto funguje, poprípade zapojiť i médiá s celorepublikovou pôsobnosťou pri projektoch celoplošného charakteru či v prípadoch upozorňujúcich na konkrétny problém mimoriadnej dôležitosti. Tu však možno hovoriť o istých rysoch spadajúcich do realizácie profylaktických aktivít.

Represívna metóda policajnej verejno-poriadkovej činnosti

Ako sme už vyššie uviedli v súvislosti s represívnou metódou policajnej verejno-poriadkovej činnosti realizovanej policajným zborom²⁶ zastávame názor, že zvládnutie protiprávneho (protispoločenského) konania charakteru HNVP, nie je zväčša možné bežnými preventívnymi postupmi a obvyklými spôsobmi konania primárne pôsobiacich subjektov, ktorými sú v podmienkach Slovenskej republiky obce či súkromné bezpečnostné služby zastupujúce zvolávateľov zhromaždení či usporiadateľov podujatí. Je preto podľa nášho názoru nevyhnutne potrebné, aby Policajný zbor disponoval možnosťami tento negatívny jav v čo najkratšom možnom čase v záujme všetkých občanov i spoločnosti ako celku eliminovať. A práve pre tento účel je v Policajnom zbore vytvorená výkonná organizačná zložka, ktorou je **Poriadková jednotka**.

Poriadková jednotka vykonáva služobné zákroky pod jednotným velením a plní ostatnú služobnú činnosť, najmä za účelom ochrany života, zdravia a majetku, zabezpečovania verejného poriadku a obnovy verejného poriadku najmä pri zhromaždeniach, športových podujatiach a verejných kultúrnych podujatiach, ak bol závažným spôsobom narušený. Poriadková jednotka sa nasadzuje počas bezpečnostných opatrení.

Ak si to bezpečnostná situácia vyžaduje, poriadková jednotka pri zabezpečovaní úloh spolupracuje s oddelením jazdnej polície **odboru kynológie a hipológie Prezídia Policajného zboru**.

Poriadková jednotka **sa zriaďuje na krajskom riaditeľstve** Policajného zboru. Do poriadkovej jednotky **sa zaraďujú policajti všetkých útvarov v pôsobnosti krajského riaditeľstva**, prednostne však **policajti pohotovostného policajného útvaru odboru poriadkovej polície krajského riaditeľstva, pohotovostnej motorizovanej jednotky** Policajného zboru a oddelenia služobnej kynológie alebo skupiny služobnej kynológie krajského riaditeľstva a okresného riaditeľstva Policajného zboru.

Poriadkovú jednotku **zriaďuje riaditeľ krajského riaditeľstva rozkazom** Rozkaz o zriadení poriadkovej jednotky obsahuje najmä

- dátum, ktorým sa poriadková jednotka zriaďuje,
- početné zloženie poriadkovej jednotky,
- činnosť poriadkovej jednotky,
- územnú pôsobnosť poriadkovej jednotky.

Riaditeľ krajského riaditeľstva, prípadne v jeho neprítomnosti zástupca riaditeľa krajského riaditeľstva, po zhodnotení konkrétneho stavu a vývoja bezpečnostnej situácie a predpokladaného rozsahu narušenia verejného poriadku, **písomným príkazom** rozhodne o vytvorení poriadkovej jednotky pre konkrétne bezpečnostné opatrenie.

²⁶ METEŇKO, J Extrémizmus a xenofóbia - stav, problémy a možnosti ich riešenia Policajným zborom v SR / Jozef Meteňko.In: Extremismus : jeho kořeny, projevy a východiska řešení. - Praha, 2001 s. 133-152.

Príkaz obsahuje najmä

- určenie veliteľa poriadkovej jednotky,
- určenie zástupcu veliteľa poriadkovej jednotky,
- dátum vytvorenia poriadkovej jednotky,
- dôvod vytvorenia poriadkovej jednotky.

O nasadení poriadkovej jednotky v rámci bezpečnostného opatrenia, za účelom ktorého bola poriadková jednotka vytvorená, ***rozhoduje veliteľ bezpečnostného opatrenia.***

Poriadková jednotka sa spravidla člení nasledovne

- **veliteľ** poriadkovej jednotky,
- **zástupca** veliteľa poriadkovej jednotky,
- **policajti** poriadkovej jednotky.

Policajti poriadkovej jednotky sú spravidla zoskupení v nasledujúcich tvaroch

- **dvojica** – tvoria ju 2 policajti,
- **skupina** – tvorí ju 5 policajtov zložených z 2 dvojíc a 1 vedúceho skupiny,
- **oddiel** – tvorí ho 12 policajtov zložených z 2 skupín, 1 vedúceho oddielu a policajta na ochranu vedúceho oddielu,
- **zostava** – tvoria ju 3 oddiely, skupina velenia a podľa potreby aj ďalší policajti²⁷.

Policajti poriadkovej jednotky pri vykonávaní represívnej policajno bezpečnostnej činnosti :

- vykonávajú služobné zákroky na zabránenie protiprávneho konania alebo obmedzenie osobnej slobody tých osôb, ktoré sa ho dopúšťajú,
- eskortujú osoby, ktoré sa dopustili protiprávneho konania na vopred určené miesto,
- zabezpečujú stráženie osôb, ktoré majú byť eskortované,
- vyhľadávajú a označujú páchatel'ov protiprávneho konania a zisťujú informácie v mieste nasadenia poriadkovej jednotky,
- zabezpečujú prostredníctvom audiovizuálnej techniky dokumentovanie priebehu nasadenia poriadkovej jednotky, predovšetkým narušiteľ'ov verejného poriadku, páchania protiprávneho konania, ako i rozkazov, pokynov, výziev veliteľa a činnosti poriadkovej jednotky pred, v priebehu a po ukončení služobného zákroku alebo ostatnej služobnej činnosti
- zabezpečujú obsluhu služobných cestných vozidiel počas nasadenia poriadkovej jednotky, prípadne stráženie pridelených dopravných prostriedkov počas nasadenia poriadkovej jednotky,
- zabezpečujú poskytnutie prvej pomoci,
- plnia ďalšie úlohy podľa rozhodnutia veliteľa poriadkovej jednotky alebo zástupcu veliteľa poriadkovej jednotky.

Dokumentácia o činnosti poriadkovej jednotky obsahuje najmä:

- písomný príkaz riaditeľa krajského riaditeľ'stva,
- plán vytvorenia poriadkovej jednotky,

²⁷ Metodický list pre poriadkovú jednotku Č. p.: PPZ – OV1-87/2014

- záznam zabezpečený prostredníctvom audiovizuálnej techniky ,
- úradný záznam o nasadení poriadkovej jednotky.

Úradný záznam o nasadení poriadkovej jednotky, ktorý spíše veliteľ poriadkovej jednotky a predloží ho veliteľovi bezpečnostného opatrenia spravidla obsahuje

- hlásenie o použití donucovacích prostriedkov,
- údaje o počte zranených osôb v dôsledku použitia donucovacích prostriedkov, následkoch na živote, zdraví a vzniknutých škodách,
- údaje o počte osôb, ktorým bola obmedzená osobná sloboda,
- údaje o počte eskortovaných osôb,
- údaje o počte zranených policajtov, poškodeniach alebo stratách výstroja, výzbroje a techniky,
- zhodnotenie zákonnosti a taktiky postupu poriadkovej jednotky²⁸.

Pôsobenie poriadkovej jednotky má v prevažnej väčšine prípadov represívnu podobu eliminácie vzniknutej konfliktnej situácie. Pri jej pôsobení tak dochádza ku bezprostrednému zasahovaniu do základných ľudských práv a slobôd osôb pôsobiacich v rámci davu pri hromadnom narušení verejného poriadku. Z tohto dôvodu je nevyhnutné, aby sa všetci policajti nasadení pri vykonávaní služobných zákrokov pod jednotným velením v rámci poriadkovej jednotky držali zásad, medzi ktoré patria- ***zásada zákonnosti, legality, oportunitý, primeranosti, subsidiarity, prevencie, rýchlosti a rozhodnosti, ostrážitosti a bdelosti, inštruktáže, spolupráce, kultivovaného výkonu služby a dodržania profesionálnej etiky***

Profylaktická metóda policajnej verejno-poriadkovej činnosti

Ako sme už vyššie uviedli typickým príkladom profylaktického pôsobenia policajného zboru v procese eliminácie policajne relevantnej udalosti charakteru hromadného narušenia verejného poriadku je činnosť ***antikonfliktných tímov***

Antikonfliktný tím Policajného zboru je skupina, ktorú tvoria členovia antikonfliktných tímov, koordinátori prezídia a koordinátori krajského riaditeľstva.

- ***Koordinátor antikonfliktného tímu prezídia Policajného zboru*** – príslušník Policajného zboru zaradený na odbore poriadkovej polície prezídia Policajného zboru určený prezidentom Policajného zboru .
- ***Koordinátor antikonfliktného tímu krajského riaditeľstva Policajného zboru*** – príslušník Policajného zboru zaradený na odbore poriadkovej polície krajského riaditeľstva Policajného zboru určený riaditeľom krajského riaditeľstva Policajného zboru .
- ***Člen antikonfliktného tímu Policajného zboru*** – príslušník Policajného zboru, ktorý bol vybraný komisiou a vyškolený na plnenie úloh počas verejných podujatí.

Všeobecným cieľom pilotného projektu je prostredníctvom profylaktického pôsobenia antikonfliktných tímov znížiť agresiu davu, v dôsledku čoho by sa minimalizovalo nasadenie príslušníkov Policajného zboru zaradených v pohotovostných

²⁸ Nariadenie ministerstva vnútra Slovenskej republiky o poriadkových jednotkách Policajného zboru č. 137/2015

polícajných útvaroch, príslušníkov Policajného zboru zaradených v poriadkových jednotkách a v ďalších zložkách Policajného zboru.

K čiastkovým cieľom pilotného projektu patrí najmä:

- zníženie agresie zúčastnených osôb počas verejných podujatí,
- pôsobenie na zlepšenie bezpečnostnej situácie, konkrétne zníženia počtu priestupkov a trestných činov páchaných v súvislosti s verejnými podujatiami,
- predchádzanie vzniku škôd, resp. zníženie výšky škôd vzniknutých v súvislosti s verejnými podujatiami,
- zníženie počtu nasadenia príslušníkov Policajného zboru zaradených v pohotovostných polícajných útvaroch, príslušníkov Policajného zboru zaradených v poriadkových jednotkách a ďalších zložkách Policajného zboru,
- zníženie finančných výdavkov na zvládnutie verejných podujatí,
- garantovanie dodržiavania práv osôb zúčastnených na verejných podujatiach,
- zlepšovanie postoja verejnosti k Policajnému zboru, odstraňovanie bariéry a nedôvery medzi Policajným zborom a verejnosťou,
- zlepšovanie mediálneho obrazu Policajného zboru a postoja verejnosti k činnosti Policajného zboru, t. j. odstránenie kritiky zo strany médií a verejnosti voči činnosti Policajného zboru pri rôznych verejných podujatiach.

Pilotný projekt sa realizuje v pôsobnosti *dvoch krajských riaditeľstiev Policajného zboru a to v rámci Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave a Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach*. Tieto krajské riaditeľstvá Policajného zboru boli vybrané z dôvodu, že v rámci Slovenskej republiky sa vykonáva najviac bezpečnostných opatrení počas konania verejných podujatí práve v mestách Bratislava a Košice. Personálne zloženie antikonfliktných tímov bude nasledovné:

- členovia antikonfliktných tímov,
- koordinátori krajských riaditeľstiev,
- koordinátori prezídiá.

Pilotný projekt je realizovaný spolu **26 príslušníkmi Policajného zboru** a štruktúra antikonfliktných tímov bude nasledovná:

- **desať členov** antikonfliktných tímov zaradených na Krajskom riaditeľstve Policajného zboru v Bratislave,
- **desať členov** antikonfliktných tímov zaradených na Krajskom riaditeľstve Policajného zboru v Košiciach,
- **dva koordinátori** Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave,
- **dva koordinátori** Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach,
- **dva koordinátori** prezídiá.

Kritéria výberu členov antikonfliktných tímov sú:

- príslušník Policajného zboru s min. piatimi rokmi praxe,
- dobrovoľný záujem o členstvo v antikonfliktnom tíme,
- schopnosť efektívnej komunikácie,
- flexibilita myslenia,

- skúsenosti so zvládaním stresových a záťažových situácií,
- všeobecný prehľad o spoločenskom dianí v Slovenskej republike, najmä z oblasti politického, kultúrneho, enviromentálneho a športového diania.

Príslušník Policajného zboru sa stane členom antikonfliktného tímu po tom, ako bude vybraný komisiou, **absolvuje základný doplňujúci kurz, získa osvedčenie** o absolvovaní základného doplňujúceho kurzu a jeho dobrovoľný záujem bude naďalej pretrvávajúť.

Antikonfliktné tímy majú pridelenú nasledovnú výstroj a výzbroj:

- slzotvorný prostriedok (rozstrekovač VASR 80CR),
- elektrický ručný paralyzátor,
- pridelenú služobnú zbraň, ktorá bude nosená skryte,
- reflexnú vestu s označením „antikonfliktný tím“, s uvedeným identifikačným číslom, menom a priezviskom, s označením Polícia,
- skrytú - pod košeľovú vestu proti rezným, bodným a sečným zbraniam,
- spojovaciu techniku (náhlavné sady typu VIP-22 s telovým zafarbením na RDST G2),
- šiltovku (čiernu) s označením Polícia.

Činnosť a úlohy členov antikonfliktných tímov

- členovia antikonfliktných tímov pôsobia v civilnom odeve a reflexnej veste,
- členovia antikonfliktných tímov nezasahujú silou (resp. len vo výnimočných prípadoch),
- členovia antikonfliktných tímov prostredníctvom efektívnej komunikácie, väčšinou tvárou v tvár „face to face“ predchádzajú agresívnemu konaniu zúčastnených osôb,
- členovia antikonfliktných tímov sa snažia komunikovať tzv. nepolicajným, resp. neprávnickým jazykom,
- členovia antikonfliktných tímov predchádzajú vzniku konfliktov a v prípade ich vzniku alebo eskalácie pôsobia preventívne – efektívnou komunikáciou,
- pre efektívnu komunikáciu a efektívne zvládnutie davu členovia antikonfliktných tímov starostlivo vyberajú klientov na svoje preventívne pôsobenie,
- s vybranými klientmi z davu efektívne komunikujú tak, aby títo klienti pozitívne vplývali na správanie sa zúčastnených osôb,
- členovia antikonfliktných tímov vysvetľujú zúčastneným a nezúčastneným osobám, ako aj prítomným médiám zmysel a účel bezpečnostných opatrení a usmerňujú ich správanie v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- v prípade spáchania protiprávneho konania členovia antikonfliktných tímov upozorňujú dotknuté osoby na zákonné povinnosti Policajného zboru²⁹.

Záver

Požiadavky spoločnosti na zvýšenie efektívnosti boja s protispoločenskou činnosťou a narušovaním verejného poriadku s konečným cieľom zvýšiť úroveň ochrany občanov

²⁹ Oznámenie ministerstva vnútra Slovenskej republiky o schválení Pilotného projektu antikonfliktných tímov PZ č.113/2014

pred negatívnymi javmi v spoločnosti musí nevyhnutne vychádzať z požiadavky skvalitňovania realizačnej podoby realizácie metód činnosti na určenom úseku. Je potrebné konštatovať, že metódy činnosti policajných bezpečnostných zložiek vo všeobecnosti je treba i naďalej zdokonaľovať a skvalitňovať, pričom je potrebné vychádzať zo skúseností iných demokratických štátov, plánovať poskytnutie účinných právnych, organizačných a technických prostriedkov, ako i vybavenia policajných zborov v závislosti od finančných možností štátneho rozpočtu. V podmienkach slovenskej republiky pôsobí v oblasti boja proti hromadnému narušeniu verejného poriadku viacero subjektov pričom ich pôsobnosť má primárny ako i sekundárny charakter. Spomedzi subjektov, ktoré v procese ochrany verejného poriadku pred jeho hromadným narušením vystupujú sekundárne paradoxne však najrozsiahlejšie, najaktívnejšie vystupuje do popredia najmä Policajný zbor. Tento v predmetnej oblasti pôsobí rôznym spôsobom a to od realizácie preventívnych opatrení cez opatrenia profilaktického charakteru / antikonfliktné tímy / až po opatrenia vyslovene represívneho charakteru realizované prostredníctvom služobných zákrokov pod jednotným velením v rámci činnosti poriadkových jednotiek. Z relevantných výstupov prameniacych z analýzy teoreticko spoločenských a právnych dokumentov vyplýva podľa autorov vedeckej štúdie jednoznačný záver, že situácia v oblasti narušovania verejného poriadku v podobe HNVP v podmienkach Slovenskej republiky je neriešiteľná bez sekundárnej intervencie Policajného zboru, ktorý má právne, materiálno technické, ako i organizačno taktické možnosti tento negatívny fenomén dneška v patričnom rozsahu eliminovať do spoločensky akceptovateľnej miery.

Literatúra

- CHOMA, P. Poriadková činnosť polície, III diel, ISBN 80-88751-69-1, str. celkovo 118
- BERŽI, L. Teória policajno-bezpečnostných služieb, všeobecná časť, Bratislava 1996 ISBN 80-88751-93-4, str. 244
- FIRSTOVÁ, J. *Policejní prevence v České republice se zaměřením na sociálně patologické jevy mládeže*. In. Prevencia kriminality – výzva spoločnosti - zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie. Bratislava: APZ v Bratislave, 2013, s. 18-20. ISBN 978-80-8054-564-2.
- MACEK, P. a kol. *Poriadková činnosť polície, obecná časť*, druhé upravené vydání, Praha 2008, ISBN 978-80-86477-45-9, str. 87
- CIGÁNIK, L. *Poriadkové jednotky*. Bratislava 2001. ISBN 80-8054-162-0, celkovo str.122
- KOČAN. Š, LOFFLER. B, ZÁMEK. D. *Poriadková polícia*, Plzeň 2013, ISBN 978-80-7380-462-6, str. 392
- ŠIMON, L. *Policajno bezpečnostná činnosť*, Bratislava 216, s. 149, ISBN 978-80-8054-686-1.
- METEŇKO, J. a kol. *Metódy výskumu a vývoja policajných činností*. Bratislava, výsk. č. 130.
- METEŇKO, J. Analýza vymedzení policajných činností a ich klasifikácií : projekt čiastkovej vedeckovýskumnej úlohy 1/1 integrovanej vedeckovýskumnej úlohy "Metódy výskumu a vývoja policajných činností" Bratislava 2006.- 11 s. Výsk. 131
- METEŇKO, J. Vzťah kriminalistiky k policajným vedám z hľadiska ich predmetu a metód / Jozef Meteňko. In: *Kriminalistika: čtvrtletník pro kriminalistickou teorii a praxi*. ISSN 1210-9150. Roč.38, č.3 (2005), s. 243-250
- METEŇKO, J. Extrémizmus a xenofóbia - stav, problémy a možnosti ich riešenia Policajným zborom v SR / Jozef Meteňko. In: *Extremismus: jeho kořeny, projevy a východiska řešení*. - Praha, 2001. - ISBN 80-7251-088-6. - S. 133-152.

TALLO.A., ZVALOVA.A.. Analýza napadnutí verejných činiteľov – policajtov, Zborník z 13. Medziárodného sympózia konaného dňa 8.9.2016 v rámci medzinárodného veľtrhu security Bratislava2016 str.100 ISBN 978-80-8054-691-5 str. celkovo 196

Zákon č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti

Zákon o Policajnom zbore 171/1993 Z. z.

Zákon č.1/2014 o organizovaní verejných športových podujatí

Zákon č. 84/1990 Zb.o zhromažďovacom práve

Zákon č. 96/1991 Zb o verejných kultúrnych podujatiach

Stratégia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v SR na roky 2012-2015

Nariadenie prezidenta PZ o činnosti základných útvarov služby poriadkovej

polície č. 22/2013 v znení 52/2015

Nariadenie ministerstva vnútra Slovenskej republiky o poriadkových jednotkách Policajného zboru č. 137/2015

Metodický list pre poriadkovú jednotku Č. p.: PPZ – OV1-87/2014

Oznámenie ministerstva vnútra Slovenskej republiky o schválení Pilotného projektu antikonfliktných tímov PZ č.113/2014